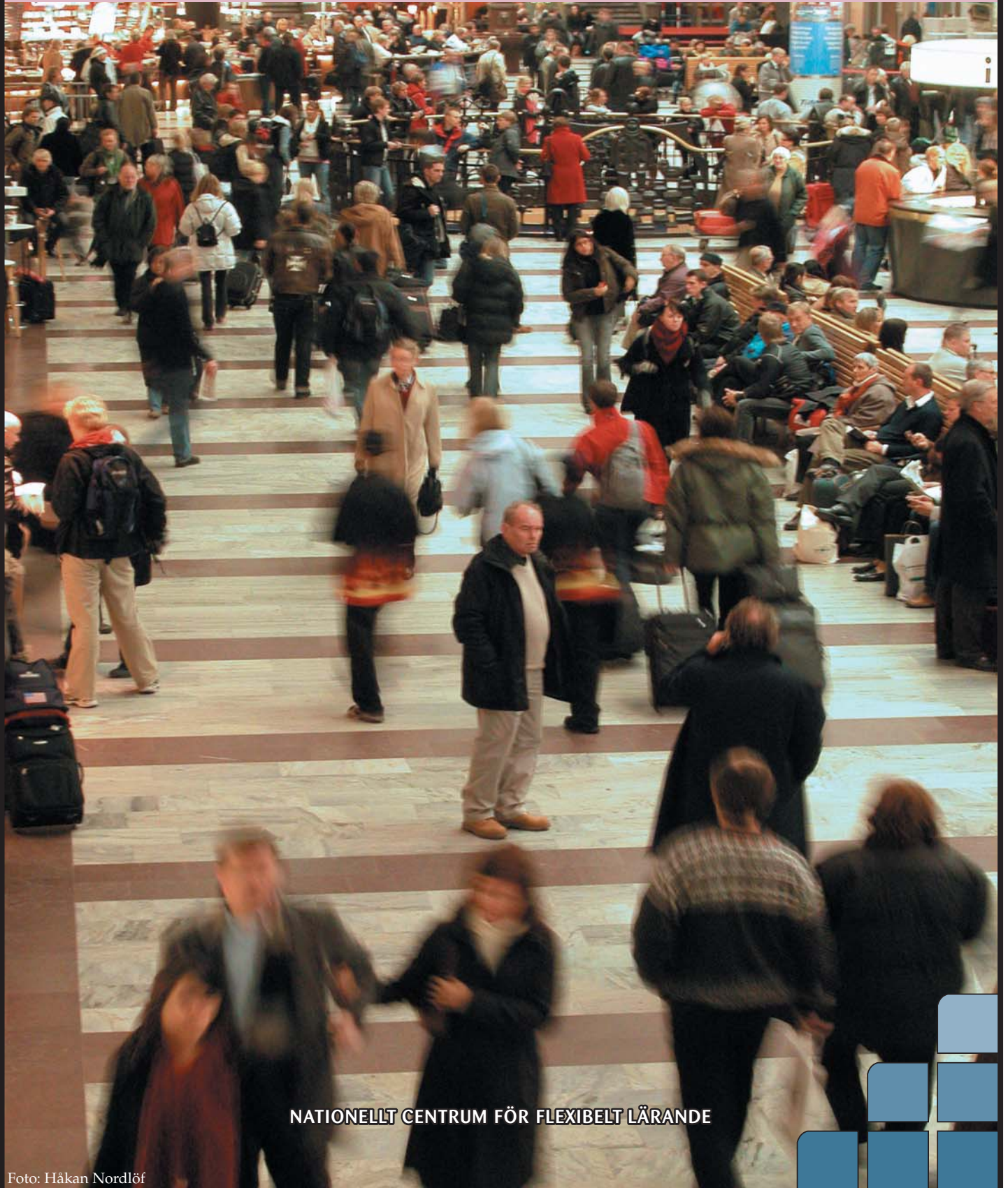

Religionskunskap B

SAMHÄLLSVETENSKAP

NATIONELLT CENTRUM FÖR FLEXIBELT LÄRANDE

Innehåll

	Sidan
Välkommen till Religion B	4
Kurslitteratur	5
Kursuppläggning	5
Studieenhet 1	8
<i>Studiearbete 1</i>	10
Studieenhet 2	14
<i>Studiearbete 2</i>	15
Studieenhet 3	17
<i>Studiearbete 3</i>	19
Biblioteket	
Mål och betygskriterier	23
Värt att veta om religion	28
Lösningförslag till självtester	33

CFL ansvarar inte för fortsatt uppdatering av kursmaterialet.

Vuxenutbildare har full rättighet att återanvända materialet efter eget behov.

/09-2004

Välkommen till Religionskunskap B!

Vi hoppas att du ska trivas och utvecklas såväl på det kunskapsmässiga som på det personliga planet. Insikter om religionsfrågor har alltid varit viktiga, men de senaste decennierna har religionsämnet fått ett förnyat uppsving, kanske mycket på grund av en ökad rörlighet i världen, nya globala kommunikationsmedel eller på grund av alla de problem som mänskligheten står inför på olika områden. Rasism, psykisk ohälsa, ökad mobbing, brist på gemenskap, kulturkrockar är bara några få av dessa problem vars lösning kräver både dialog och kunskaper. Inte minst i dagens Sverige krävs fördjupade kunskaper om sin egen och andra religioner och livsåskådningar, eftersom vi alltmer lever i ett så kallat mångkulturellt samhälle.

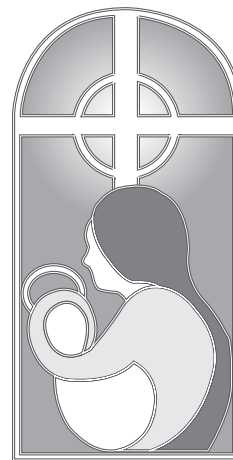
Du har alltså valt ett mycket viktigt och aktuellt ämne som både är intressant och allmänbildande. Vi önskar dig lycka till med dina studier!

Vad är religion?

Religion har inte en utan många definitioner. Många människor har funderat på betydelsen, och det finns nog lika många svar som det finns människor. Vissa säger att religion är ”tro på andliga väsen”, medan andra har en vid tolkning av begreppet och menar att religion kommer av latinets ”re-ligio” som betyder att leda, koppla bakåt med tanke på språkinläringen. När barnet lär sig tala blir det ofrånkomligen inkopplat i de vuxnas, de tidigare generationernas uppfattning om förhållandena i verkligheten, livet. Sådana uppfattningar eller system av uppfattningar kan man kalla för religioner eller livsåskådningar. Vanligen innefattar vi också ceremonier eller företeelser som uppenbarelse, magi och bön, för att bara nämna några av miljontals företeelser, till religionen.

Till detta kommer att olika grupper, som historiker, vetenskapsmän, präster, kulturanropologer eller troende, ser olika på frågan vad religion är för något. Vissa ser religion som något neutralt som man kan studera på avstånd, medan andra har en personlig och känslomässig relation till religionen.

Vad vi ändå skulle kunna enas om är att religionsstudier kräver ett öppet och ödmjukt sinne, och en insikt om att det i religionsämnet finns många stora frågor som sällan har entydiga svar. Istället gäller det att ha ett resonemang och att försöka se saker från olika perspektiv - att föra en vetenskaplig dialog.

Kurslitteratur

Alm, Lars-Göran, *Religionskunskap för gymnasiet, B-kursen*, Natur och Kultur, 1998

Studiehandledning, Arbetsbok

Kursuppläggnig

Kursen är uppdelad i tre studieenheter.

Kapitel i läroboken	Sidorna
<i>Studieenhet 1</i>	
Det heliga	6 - 25
Bön, meditation och mystik	26 - 41
Gudsbilder	42 - 61
<i>Studieenhet 2</i>	
Kristendom och samhälle	80 - 99
Islam och samhälle	100 - 119
Religion och samhälle i Syd- och Ostasien	120 - 141
<i>Studieenhet 3</i>	
Människobilder	62 - 79
Livsåskådningar i Sverige idag	142 - 155

Självtester

I varje kursdel har vi lagt in ett självtest. Detta innehåller ett antal begrepp som du ska känna till. I alla vetenskaper, så också i religionsvetenskap, är begrepp viktiga för förståelsen. Tag därför själv reda på, och lär dig, vad dessa begrepp innebär genom att söka i läroboken eller i andra källor. Men glöm inte att se begreppen i sin kontext, det vill säga i sitt sammanhang! Kontrollera sedan med kommentarerna i "lösningsförslag" som finns sist i denna studiehandledning.

Arbetsboken

Vi har utvecklat ett pedagogiskt verktyg – en Arbetsbok – för att du enklare ska nå dina mål. I den får du redskap för att lyckas bättre med dina studier, t.ex. planering, målformulering och viktiga praktiska tips och råd. Vissa delar av arbetsboken, med religionsanknytning, kan utgöra diskussionsunderlag vid den slutliga muntliga genomgången.

Betygsgrundande studiearbeten

Varje studieenhet innehåller ett studiearbete med problem som du ska lösa och redovisa för din lärare. Samtliga studiearbeten är betygsgrundande, d.v.s. de utgör underlag för ditt slutbetyg på kursen.

Studiearbete 1 (med möjlighet till telefontillfälle)

Här kan du välja om du vill redovisa skriftligt genom att sända in (per brev eller dator) dina svar till din lärare, eller om du vill ringa till din lärare och beställa ett telefontillfälle (ca 10 - 15 min). Om du sänder in dina svar får du kommentarer på dessa normalt inom några dagar. Om du istället väljer alternativet telefontillfälle så redovisar du dina svar muntligt. Du har samtidigt möjlighet att ställa spontana frågor och föra en dialog direkt med din lärare. Givetvis kan du föra en dialog även om du väljer det skriftliga alternativet att sända in dina svar, och du har under hela din studietid möjlighet att ta kontakt med din lärare för att ställa frågor och resonera.

Betyg

På Studiearbete 1 kan du få betygen IG eller G.

Studiearbete 2

Du redovisar ditt studiearbete skriftligt genom att sända in det (per post eller dator) till din lärare.

Betyg

På studiearbete 2 kan du få betygen IG, G, VG eller MVG.

Studiearbete 3

Du redovisar ditt studiearbete skriftligt genom att sända in det (per post eller dator) till din lärare. I detta studiearbete 3 ingår ett studiebesök. Tänk på att planera det i god tid!

Betyg

På studiearbete 3 kan du få betygen IG, G, VG eller MVG.

Inget skriftligt betygsprov

Det finns inte något skriftligt slutprov i denna kurs. Dina kunskaper bedöms och betygsätts på grundval av dina tre studiearbeten och den avslutande muntliga genomgången.

Betygssättning

För att få minst godkänt på kursen krävs att man klarat av alla tre studiearbetena med minst betyget G. I övrigt gäller att betygen på studiearbete 2 och 3 vägs samman för ett eventuellt (förhoppningsvis!) högre slutbetyg. Även den slutliga muntliga genomgången har betydelse för ditt betyg.

Muntlig genomgång

Kursen avslutas med en muntlig genomgång (10 - 15 min). Vi diskuterar då de frågor du besvarat under studiearbeten 2 och 3, läroboken, samt något kring självtesterna och vissa delar av *Arbetsboken*. Den muntliga genomgången med din lärare kan ske antingen som ett personligt möte, eller per telefon. När du avslutat dina studiearbeten och självtester tar du kontakt med din lärare för att bestämma tid för den muntliga genomgången. Det kan också förekomma att du blir anmodad att utföra en rest-uppgift (i vissa fall).

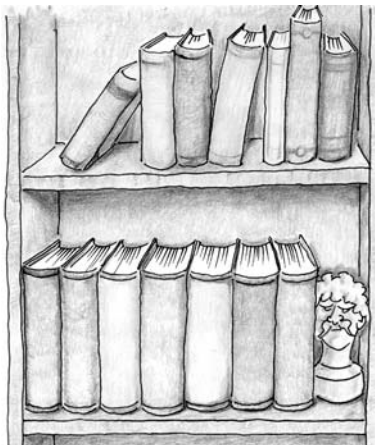
Funktionshinder

Om du har något funktionshinder som kan påverka studierna är det bra om du berättar det för din lärare. Det kan exempelvis finnas svårigheter att utföra en muntlig genomgång. I så fall får vi lösa detta på annat, lämpligt sätt.

Biblioteket

Ett avsnitt har vi kallat Biblioteket. Där kan du finna viktig information av uppslagskaraktär, t.ex. Mål och betygsgränser; Vad karakteriserar de olika betygsnivåerna, Vårt att veta om religion och studieråd, både allmänna och speciella för religion.

Lycka till med dina studier!

Studieenhet 1

Kommentarer till kapitlen

Läroboken s. 6 - 61.

- Det heliga
- Bön, meditation och mystik
- Gudsbilder

I första kursdelen får du bland annat fundera kring kristendomens och några andra religioners och livsåskådningars grundtankar, traditioner och uttrycksformer. Vi kommer t. ex. att plocka ut några textavsnitt från olika religioners urkunder och diskutera dessa utifrån olika aspekter. Vi kommer också att ta upp vad som är heligt för oss. För en del av oss är det Gud, för vissa kan det kort och gott vara en campingsemester med fiske. Du får tillfälle att fundera på vad som är heligt för dig!

En annan viktig fråga som tas upp i denna del är själva grundfrågan, frågan vars svar är så viktigt för människans liv, handlingar och välbefinnande. Det rör sig alltså om orsaksfrågan, frågan om det finns en Gud eller inte, om det finns gudar eller om allt är energi. I avsnittet Gudsbilder får du studera detta.

Det heliga

I avsnittet om det heliga, som du läser rakt igenom, studeras inte en religion i taget. I stället behandlas ett tema – helighet – på ett tvärvetenskapligt, ”tvärreligiöst” sätt. Så är kursen strukturerad, att vi jämför olika religioner eller livsåskådningar utifrån olika aspekter eller fenomen. Just det här kapitlet, Det heliga, diskuterar allmänt om olika företeelser som ibland kan betraktas som heliga: tider, platser, handlingar, texter och människor. Ett problem, som alltid finns då man behandlar ett särskilt tema eller fenomen, är att begreppet – i det här fallet helighet – kan vara flertydigt och svårdefinierat. Vad menas egentligen med ordet helig? En bra början är därför att slå upp ordet i en ordbok! Ordet helig (liksom tyskans heilig och engelskans holy) härstammar från ordet hel, helhet, d.v.s. allt. Mot bakgrund av detta kan en spontan fråga ställas: Kan det kanske vara så att det som man håller heligt betyder allt för en människa?

Ett exempel: Om man tror på Gud så betyder Gud allt, alltså är Gud helig. Eller om fiskesemestern betyder allt så är den helig. Vad tror du själv? Att fundera så här, alltså att föra ett resonemang, är något väsentligt i religionsämnet.

Bön, meditation och mystik

Vi fortsätter att studera några viktiga religiösa begrepp eller företeelser. Författaren skiljer mellan religionens in- och utsida, och räknar in bön, meditation och mystik till insidan. När det gäller meditation är detta förmodligen sant eftersom meditation är en "inre vetenskap", ett inre sökande för att erhålla ett tillstånd av inre frid. Men är bön alltid något inre, privat? Kan inte en bön, liksom ett poem, vara ett uttryck hos en författare? I boken *Barn ber till Gud* ger ju många barn uttryck för sina önskningar: "Gode Gud ge mig en cykel"... Du får själv försöka avgöra om författaren har rätt.

I vilket fall som helst så är dessa begrepp: bön, meditation och mystik, viktiga begrepp som vi ofta möter eller praktiserar i vår vardag. Därför är det värdefullt att fördjupa sig extra i dem.

Gudsbilder

Avsnittet behandlar vår viktigaste fråga, grundfrågan, frågan om orsaken till oss och allting. Det är den viktigaste frågan av alla eftersom den är avgörande för vårt tänkande, för våra handlingar och vårt beteende. Den är också avgörande för hur vi ser på frågor som meningen med tillvaron och etik/moral.

Insikter om både sin egen och andras livssyn är viktig för att vi ska kunna förstå varandra och leva i tolerant gemenskap. I ett mångkulturellt samhälle som vårt är kunskaper om de olika svaren på grundfrågan särskilt viktiga. Läs alltså alltihop!

Gudsbilder anknyter på sätt och vis till första kapitlet, om Det heliga. Fundera gärna på detta: Finns det ett samband mellan vårt svar på grundfrågan och vad vi håller för heligt? Vari består då detta samband?

Testa dig själv (självtest 1)!

Tag reda på följande begrepp eftersom de är väsentliga för att förstå lärobokens text.

Kontrollera sedan själv med kommentarerna i "Lösningförslag" till självtester i slutet av studiehandledningen:

- a) profan
- b) kami
- c) martyr
- d) helgon
- e) syndabekännelse
- f) mantra
- g) kontemplation
- h) suf
- i) avatar

- j) ragnarök
- k) predestination
- l) brahman
- m) nirvana

Studiearbete 1

Välj ut och svara på tre valfria frågor (av frågorna 1 - 8) och essäfrågan! Du ska också göra en utvärdering (inte betygsgrundande).

Om du väljer att skicka in dina svar skriftligt får omfånget totalt vara maximalt 4 A4-sidor (maskinskrivet). Essäfrågan måste omfatta minst 1 A4-sida. Ett tips är att du disponerar platsen så att du sammanfattar rena faktaupplysningar. Därigenom frigör du plats för eget resonemang. Att integrera faktaupplysningar och resonemang är en annan bra metod.

Om du i stället väljer att redovisa dina svar vid ett telefontillfälle ska det gå att redovisa på maximalt 15 minuter.

Uppgifter

1. Berätta om och jämför några olika religioners syn på vad som är heligt. Vilka positiva eller negativa konsekvenser kan olika syn på helighet få då flera religioner möts, t. ex. i Sverige?
2. Offer brukar räknas till heliga handlingar. Tala om vad offer innebär och beskriv några slags offer. Fundera också på vad offer betyder för dig. Har du själv offrat något någon gång? Finns offer i din/vår vardag?
3. Jerusalem är en helig stad för några religioner. För vilka? På vad sätt? Berätta gärna mera om dagens situation i Jerusalem och fundera på en lösning av konflikten. Hur skulle du själv känna dig om du blev tvungen att avvara något som du håller heligt?
4. I äldre tider, under bl.a. vikingatiden, begravdes människor tillsammans med högt värderade ting, t.ex. guldföremål. Idag kan man se i tidningars dödsannonser att man avbildar nallar, tennisrack och musikinstrument åt sina bortgångna kära. Diskutera detta fenomen och om det finns något samband mellan vikingatidens begravningsbruk och nutidens moderna dödsannonser!

5. Vad är fundamentalism, och vilka är dina tankar om detta?
6. Vad är ett helgon? Berätta historien om något helgon! Finns det människor som vi betraktar som heliga i dagens Sverige? Carl Bildt? Björn Borg? Astrid Lindgren? Vad är i så fall anledningen till detta? Är inte alla människor lika mycket värda? Vilken är skillnaden mellan ett helgon och en idol?
7. Redogör för olika typer av bön och meditation! Vilka är dina egna tankar om bön? Motivera varför du ber/ inte ber!
8. Olika religioner har framställt sina gudsbilder i sina heliga texter. Analysera följande textavsnitt och redogör för likheter eller skillnader i synen på den yttersta orsaken. Gör gärna egna kommentarer och dra egna slutsatser.

Kristendom

I begynnelsen skapade Gud himmel och jord. Jorden var öde och tom, djupet täcktes av mörker och en gudsvind svepte fram över vattnet. Gud sade: "Ljus, bli till!" Och ljuset blev till. Gud såg att ljuset var gott, och han skilde ljuset från mörkret. Gud kallade ljuset dag, och mörkret kallade han natt. Det blev kväll och det blev morgon. Det var den första dagen.

1 Mos. 1:1-5

Hinduism

I begynnelsen var Varat, Ett Enda, utom Detta – intet. Somliga säger att i begynnelsen var endast icke-vara, och att ur det föddes världsalltet. Hur skulle det kunnat vara så? Hur skulle vara kunna födas ur icke-vara? Nej, min son, i begynnelsen fanns Varat allena, Ett Enda och utom Detta intet. Han, Den Ende, tänkte för sig själv: Må jag bli många, må jag växa fram. Så skapade Han världsalltet ur sig själv, och när Han ur sig själv skapade världsalltet, gick Han in i varje varelse. Allt som är till har sitt jag i Honom allena. Av alla ting är Han det fina innersta Väsendet. Han är Sanningen. Han är Jaget. Och Det, Svetaketu, DET ÄR DU.

Ur Upanishaderna, Chandogya

Islam

I Allahs namn, Allförbarmarens: [Bekännelse om Allahs enhet.]
Säg: "Allah är den ende, ensam och evig Gud, han som aldrig förvandlas. Avlar gör han icke liksom han själv ej är avlad, intet väsen är honom likt."

Ur Koranen

Buddism

Den fulländade människan bekymrar sig inte om hur världen kom till, ej heller betraktar hon det närvarande såsom fixerat i tiden eller fäster sitt hjärta vid en återfödelse inom någon speciell sfär.

Purabheda Sutta

Det finnes något ofött, något utan ursprung, oskapat och oformat. Fanns detta icke, skulle undflykten från det föddas, det ursprungsgämdes, det skapades och det formades värld icke vara möjlig.

Udana

Ur Buddha talade och sade

Taoism

Den stora dygdens form
den utgår ifrån tao.
Tao såsom föremål är ofattbart, osynligt.
Ofattbart, osynligt!
I det finns urbilderna.
Osynligt, ofattbart!
I det finns tingen.
Outgrundligt, hemlighetsfullt! ...
... Ifrån urtiden intill nu
har dess namn ej gått förlorat.
Här ligger möjligheten till att förstå hur allt blivit till.
Varigenom skall jag förstå, att det förhåller sig så
med allt vad begynnelse heter? Jo, just genom
detta (tao). ”

Ur Tao-Te-Ching

Essäfråga

9. Essäfråga, dvs. liten berättelse (obligatorisk): omfattning minst en maskinskriven A4 – sida.

Med en vid tolkning av religionsbegreppet kan man säga att religion innebär en återkoppling till kommande generationer av alla religioner och livsåskådningar. Religion i en sådan tolkning innefattar alltså allt från kristendom, agnosticism, islam och även ateism. Alla människor kan därför, i enlighet med en sådan tolkning, sägas ha en religiös utveckling. Din uppgift blir nu att riktigt tänka efter om din egen religiösa utveckling, din egen gudsbild eller frånvaro av sådan. Du ska också argumentera för ditt ställningstagande. Ställ gärna nya frågor!

Utvärdering

10 Utvärdering (obligatorisk men inte betygsgrundande).

Här kan du t. ex. ta upp

- vad jag har lärt mig genom att studera denna kursdel
- vad som var särskilt intressant
- vad skulle jag vilja lära mig mera om
- funderingar och frågor som uppstått under studierna
- hur mina studier fungerar och reflektioner kring mitt lärande
- annat

Tips: Besvara gärna på egen hand de frågor som du väljer att inte redovisa!

Studieenhet 2

Kommentarer till kapitlen

Läs Läroboken s. 80 - 141.

- Kristendom och samhälle
- Islam och samhälle
- Religion och samhälle i Syd- och Ostasien

Alla världsreligioner har utvecklats i olika riktningar beroende på i vilket samhälle de växte fram. Samtidigt har givetvis de olika samhällena präglats av religionerna i olika grad. Man skulle kunna säga att religion och samhälle lever i "symbios" med varandra eftersom de är så intimt sammanvävda. Ibland är detta förhållande tydligt, som t.ex. i Indien, ibland är det mindre tydligt, som i Sverige. Men tittar vi närmare på det svenska samhället kommer vi att märka att också det är mycket präglad av religion och livsåskådning. Bland annat har vi politiska partier byggda på kristna värderingar, ekosofi, humanism o.s.v. Dessutom grundar sig vårt lands lagar på tio Guds bud. De här avsnitten om världsreligioner och samhälle är mycket nyttiga (även ur religionshistorisk synvinkel), och får oss att förstå hur religion och samhälle har växelverkat både under historiens lopp och kontinuerligt. När du studerar dessa avsnitt bör du hela tiden inta ett jämförande förhållningssätt! Fundera t.ex. så här: Hur skulle vi ha det i Sverige om vår statsminister var en religiös ledare (som i Iran)? Eller: Hur skulle det kännas att leva i ett samhälle med olika kaster som i hinduismen? Vad vi vill trycka på är just detta med inlevelse! Ställ gärna nya spännande frågor!

Testa dig själv (självtest 2)!

Tag reda på vad följande begrepp innebär och kontrollera sedan själv med kommentarerna i *Lösningförslag till självtester* i slutet av denna studiehandledning.

- a) ortodox
- b) katolsk
- c) sakrament
- d) kättare
- e) pietism

- f) sunna
- g) imam
- h) sharia
- i) dao

Studiearbete 2

Välj ut tre valfria frågor (av frågorna 1 - 10) att besvara, plus essäfrågan. Skriv också en utvärdering (som inte är betygsgrundande)! Omfånget på dina svar får totalt vara maximalt 4 A4-sidor, maskinskrivet, varav essäfrågan måste vara minst 1 A4-sida. Ett tips är att du disponerar platsen så att du sammanfattar rena faktaupplysningar. Därigenom frigör du plats för eget resonemang. Att integrera faktaupplysningar och resonemang är en annan bra metod.

Uppgifter

- 1 Vad betyder sekularisering? Vilken är skillnaden mellan ett sekulariserat samhälle och ett samhälle som inte är det? Ge exempel och beskriv båda typerna av samhällen!
- 2 Redogör för förhållandet mellan religion och kommunism i Ryssland och Kina. Hur är läget idag?
- 3 Vilken betydelse har det kristna klosterväsendet haft för samhällsutvecklingen? Finns det några spår av detta i dagens Sverige/Europa? Nämn i så fall något eller några sådana spår.
- 4 Hur påverkade reformationen samhället?
- 5 Hur påverkades kristendomen av upplysningstidens förnuftssyn?
- 6 Vad innebär väckelse? Vilka anledningar kan det ha funnits för väckelserörelsens framväxt? Nämn några väckelserörelser/frikyrkor i dagens Sverige (ej Svenska kyrkan även om den idag kan betraktas som frikyrka).
- 7 Sedan det kalla kriget mellan kommunismen och det västerländska systemet tog slut, har västvärlden återfunnit sin gamla fiende: islam. Detta har sin bakgrund så långt tillbaka som till korstågens tid. Då fick en kristen ”pluspoäng” vid inträdet i himmelriket om man dödat en muslim. Liksom man då var rädd för islam är många idag rädda

för denna religion och reagerar negativt varje gång en ny moské byggs i vårt land. Vilka är dina tankar om detta? Vad är en moské och varför skulle det vara så farligt om man bygger en sådan i Sverige? Vad tror du det beror på att vi är så rädda och har så många fördomar mot just islam?

- 8 Islam har två huvudriktningar. Vilka? Vilka är skillnaderna mellan dem?
- 9 Jämför den religiösa och politiska situationen i det nutida Turkiet och Egypten.
- 10 Hur fungerar det indiska kastsystemet? Jämför detta med det västerländska socialgruppssystemet.

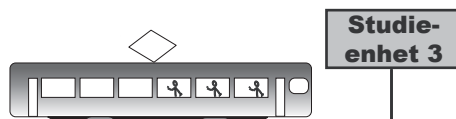
Essäfråga

- 11 Essäfråga (obligatorisk): Skriv minst en maskinskriven A4-sida. Hur ser förhållandet ut mellan kristendom och samhälle/politik ut i dagens USA? För att få reda på det måste du gå utanför läroboken och söka information själv i andra valfria källor.

Utvärdering

- 12 Utvärdering (obligatorisk men inte betygsgrundande) Här kan du t. ex. ta upp
 - vad jag har lärt mig genom att studera denna kursdel
 - vad som var särskilt intressant
 - vad skulle jag vilja lära mig mera om
 - funderingar och frågor som uppstått under studierna
 - hur mina studier fungerar och reflektioner kring mitt lärande
 - annat

Tips: Besvara gärna på egen hand de frågor som du väljer att inte redovisa !

Studieenhet 3

Kommentarer till kapitlen

Läs läroboken s. 62 - 79 och 142 - 155.

- Människobilder
- Livsåskådningar i Sverige idag

Människobilder

Beroende på det svar som grundfrågan får, d.v.s. frågan om den yttersta orsaken, intar man olika ståndpunkter till frågan om vad en människa är. Därför är det inte alldeles självklart att vi, som ju ändå är människor och har erfarenhet av att vara det, kommer fram till ett entydigt svar. Att frågan i högsta grad är diskutabel, även om man kan hävda att det bara finns ett svar som är rätt, gör dock inte frågan mindre viktig. Tvärtom så är den oerhört betydelsefull bl. a. för hur vi ser på livet och döden, och för etiska frågor. Det här är ett mycket intressant kapitel så vi rekommenderar att du läser allt.

Livsåskådningar i Sverige idag

Ett paradigm är ett allmänt vedertaget tankemönster eller en teori om hur verkligheten är beskaffad. Två sådana paradigmer som ställts mot varandra under de senaste århundradena är det s.k. newtonska paradigmet (kort: världsbilden är materia) och det einsteinska paradigmet (kort: världsbilden är energi). Under 1900-talet har det einsteinska paradigmet tagit över mer och mer, och detta har fått oerhörda konsekvenser även på religionens område. En stor konsekvens var, att det inte var kristendomen som kom i kris (som efter Darwins teorier), utan det var ateismen som kullkastades av det einsteinska paradigmet. Ateismen byggde ju på atomismen och det newtonska paradigmet.

Detta är bakgrunden till att vi i dagens Sverige (och i västvärlden i övrigt) upplever sådana religiösa strömningar som New Age, ja allt som har med energi eller kraft att göra. Nu har, så att säga, "atomguden" ersatts av "energiguden". Detta kan vara en förklaring till varför det har blivit så populärt med kristaller, amuletter och hälsokurer. Dessa företeelser anses ju innehålla eller ge energi eller kraft.

Tack vare det nya paradigmet har även kristendomen, tillsammans med österländska religioner, fått en renässans

idag. Kapitlet är alltså väldigt aktuellt. Det angår varje människa, ofta utan att vi tänker på det. Undersökningar som gjorts på senare år visar också att dagens svensk funderar kring religionsfrågor mer än vad man kanske tror.

I detta sammanhang vill vi nämna en ny intressant hypotes framförd av den svenskbaserade ungerskfödda filosofen Stefan Hlatky, kallad levande (organisk) helhetssyn. Läs mer om den hypotesen på <http://www.reality.org.uk> Chapter 1.

Testa dig själv (självtest 3)!

Tag reda på följande begrepp och begrunda dem. Kontrollera sedan dina svar med kommentarerna i *Lösningförslag till självtester* som finns sist i denna studiehandledning.

- a) dualism
- b) syndafallet
- c) reformert
- d) ekosofi
- e) atman
- f) instrumentellt värde
- g) egenvärde
- h) agnostiker
- i) paranormal

Studiearbete 3

Välj ut tre valfria frågor (av frågorna 1 - 6) att besvara, och essäfrågan med studiebesök. Skriv också en utvärdering (som inte är betygsgrundande)!

Omfånget på dina svar får tillsammans vara maximalt 4 A4-sidor, maskinskrivet, varav essäfrågan måste utgöra minst 1 A4-sida. Ett tips är att du disponerar platsen så att du sammanfattar rena faktaupplysningar. Därigenom frigör du plats för eget resonemang. Att integrera faktaupplysningar och resonemang är en annan bra metod.

Uppgifter

- 1 Inom New Age och i vissa vetenskapliga kretsar inom den nya fysiken är man nu inne på att slopa materiabegreppet. Detta efter att Einsteins relativitetsteori avslöjat att hela vår världsbild är energi, aktivitet. Ord som materia, sak och saklighet skulle alltså, om ovan nämnda grupper får som de vill, utgå ur vår vokabulär. Vad tror du om en sådan utveckling? Är detta positivt eller finns det risker med ett sådant synsätt?
- 2 Jämför människobilderna i olika världsreligioner. Analysera och utgå ifrån följande texter och diskutera likheter och skillnader i människosyn!

Kristendom

Och han har skapat människosläktets alla folk, alla från en enda stamfader. till att bosätta sig utöver hela jorden; och han har fastställt för dem bestämda tider och utstakat de gränser, inom vilka de skola bo – detta för att de skola söka Gud, om de till äventyrs skulle kunna treva sig fram till honom och finna honom; fastän han ju icke är långt ifrån någon enda av oss.

Ty i honom är det, som vi leva och röra oss och äro till, såsom ock några av edra egna skalder hava sagt:

”Vi är ju ock av hans släkt”.

*Ur Bibeln
Apg. 17 : 26-28*

Islam

Om människan och hennes lott

I varje människas liv finns en tid då hon var alltför obetydlig att kunna nämnas [i moderlivet]. I sanning, vi skapade människan av en samman-smält spermadroppe för att pröva henne, och vi har givit henne hörsel och syn. Vi har också visat henne den rätta vägen, hon må vara tacksam eller otacksam. I sanning: för de otrogna har vi berett kedjor, halsjärn och helvetets eld. Men de rättfärdiga skall få dricka ur en bägare vari kamfer blandats, från en brunn ur vilken Allahs tjänare dricker.

*Ur Koranen
Sura 76*

Hinduism

”Vet att jaget är passageraren och kroppen vagnen, att förnuftet är körsvennen och sinnet tyglarna.

De vise säger att sinnena är hästarna. Vägarna på vilka de springer är begärens irrgångar. När Jaget är förbundet med kroppen, sinnena och förnimmelseförmågan, kallas Det av de vise ”Det som gläder sig”!

*Ur Upanishaderna
Katha*

Buddism

Tvillingverserna

Allt vad vi är, det är resultatet av vad vi tänkt. Det är grundat på våra tankar, uppbyggt av våra tankar. Om någon talar eller handlar i ond avsikt, följer honom lidandet som vagnens hjul följer dragoxens fot.

Allt vad vi är, det är resultatet av vad vi har tänkt. Det är grundat på våra tankar, uppbyggt av våra tankar. Om någon talar eller handlar i god avsikt, följer honom lyckan likt en skugga som aldrig lämnar honom.

Ur Buddha talade och sade

Taoism

Att känna evigheten är klarhet.

Att ej känna evigheten är förvildning och olycka.

Att känna evigheten gör fördragsam.

Den som är fördragsam är rättvis.

Att vara rättvis är att vara konung.

Att vara konung är att vara himmelsk.

Att vara himmelsk är att vara lik tao.

Att vara lik tao är att fortleva.

Dör än kroppen, är det ej därmed slut.

Ur Tao-Te-Ching (XVI)

- 3 Vad är en människa? Vad anser du själv att en människa är? Jämför din syn med någon religions syn på människan. Har det någon betydelse vad man tror? I så fall vilken?
- 4 Vilken är skillnaden mellan människa och djur om det finns någon? Denna fråga har bl.a. betydelse för frågan om vi ska vara vegetarianer /veganer eller inte. Är en människa mera värd än ett djur? Resonera!
- 5 Vad menas med New Age? Har vi i Sverige påverkats av dessa idéer? I så fall hur? Har du påverkats själv? Hur då? Berätta!
- 6 Hur lyder Hlatkys hypotes? Läs Chapter 1, ur boken *Understanding reality* på internet <http://www.reality.org.uk>. Diskutera!

Studiebesök och essäfråga

- 7 Studiebesök och essäfråga (obligatoriskt). Skriv minst en maskinskriven A4-sida. Gör ett personligt besök hos en valfri kyrka/samfund/religiös rörelse! Intervjua dem om deras
 - a) syn på nyandlighet, New Age och Hlatkys hypotes (se fråga 6 ovan)
 - b) människosyn och hur denna syn påverkar levnadssätt
 - c) samhällssyn
 - d) syn på sin egen etik
 - e) syn på civilt motstånd

Skriv också ned dina egna tankar om studiebesöket och jämför med din egen ståndpunkt i dessa frågor. Vi ser helst att du gör ett *personligt* studiebesök! Ange dina källor!

Utvärdering

7 Utvärdering (obligatorisk men inte betyggrundande)

Här kan du t. ex. ta upp

- vad jag har lärt mig genom att studera denna kursdel
- vad som var särskilt intressant
- vad skulle jag vilja lära mig mera om
- funderingar och frågor som uppstått under studierna
- hur mina studier fungerar och reflektioner kring mitt lärande
- annat

Tips: Besvara gärna på egen hand de frågor som du väljer att inte redovisa!

När du har fått tillbaka alla dina studiearbeten ska du ta kontakt med din lärare för att bestämma tid och tillvägagångssätt (personligt möte eller telefonmöte) för den slutliga, obligatoriska, muntliga genomgången! När du har fått ditt betyg ber vi dig att fylla i och skicka in KURSUTVÄRDERINGEN som du finner i slutet av *Arbetsboken*. Tack!

Litteraturtips

Gustavsson B, *Svensk kyrkohistoria*, 1983

Gustavsson m.fl., *Nyreligiösa rörelser i Sverige*, 1983

Hlatky & Booth, *Understanding Reality*, Jon Carpenter, 1999

(finns även som Internetbok på <<http://www.reality.org.uk>>)

Sjöstrand, *Urkunder till kyrkans historia*, 1983

Tergel, *Från Jesus till Moder Teresa*, 1979

Biblioteket

Mål och betygskriterier

(hämtade ur Skolverkets föreskrifter 10 februari 2000)

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

- kunna dokumentera med hjälp av texter och urkunder kunskaper om kristendomens och några andra världsreligioners och livsåskådningars grundtankar, traditioner och uttrycksformer samt kunna jämföra och diskutera olika religioners människo- och samhällsuppfattningar,
- kunna identifiera och beskriva viktiga och principiella frågor som har med tro, etik och livsåskådning att göra,
- kunna klargöra och ge motiv för olika uppfattningar om tro, etik och livsåskådning samt förstå innebörden i sådana motiveringar,
- kunna argumentera för ett ställningstagande i frågor om tro, etik och livsåskådning.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänd

- Eleven identifierar och beskriver problem som har med tro och livsåskådning att göra.
- Eleven analyserar texter, traditioner och uttrycksformer som belyser kristendomens och några andra religioners och livsåskådningars grundtankar.
- Eleven jämför och diskuterar olika religioners och andra livsåskådningars människosyn och samhällsuppfattningar och deras betydelse för kultur och samhälle.
- Eleven sätter sig in i olika ställningstaganden till religion, livsåskådning och etik och är beredd att söka förstå motiveringarna för dem.

Kriterier för betyget Väl Godkänd

- Eleven analyserar under handledning enskilt eller i grupp samspelet mellan religion, livsåskådning och samhälle och förstår konsekvenserna för människors livssituation.

- Eleven analyserar kritiskt kristendomens och några andra världreligioners och livsåskådningars grundtankar, traditioner och uttryckssätt.
- Eleven preciserar och jämför olika religioners och andra livsåskådningars människouppfattningar utifrån ett helhetsperspektiv på religion och andra livsåskådningar.
- Eleven identifierar och analyserar kritiskt vår tids viktigaste etiska problemställningar samt förstår och värderar på ett nyanserat och tolerant sätt olika ställningstaganden.
- Eleven finner individuellt och i grupp argument för egna ställningstaganden i frågor som rör tro, och livsåskådning.

Kriterier för betyget Mycket väl godkänd

- Eleven upptäcker livsåskådningsmässigt intressanta motiv och drar egna slutsatser utifrån olika traditioner och synsätt inom religion och andra livsåskådningar.
- Eleven studerar gudstjänstliv och andra traditioner och reflekterar över rit och symbol i ett jämförande perspektiv. Eleven inhämtar på egen hand information om någon religionsvetenskaplig problemställning som t.ex. gäller förhållandet mellan religion och samhälle, samt dokumenterar och redovisar resultat av sina studier på ett välorganiserat och systematiskt sätt.
- Eleven behandlar etik- och värdefrågor utifrån principiella utgångspunkter och med känsla för god och hållbar argumentering.
- Eleven visar på ett genomtänkt sätt hur man kan tolka livet och vilka konsekvenser det får för sättet att leva och för förhållningssättet till andra.

Kommentarer till betygskriterier

I tidigare förhållningssätt har det gällt att reproducera (ungefär: skriva av) fakta för att nå Godkänd, och att reproducera en betydligt större faktamängd för Väl godkänd och Mycket väl godkänd. Ett sådant förhållningssätt ger inte något gott, bestående, studieresultat. I stället vill vi uppmuntra till att producera, så att säga, ny kunskap. En sådan uppstår då man gör egna reflektioner, drar egna slutsatser, gör jämförelser och för ett vetenskapligt och sammanhängande resonemang – när man satsar på kvalitet i stället för kvantitet.

Vad karaktäriserar de olika betygsnivåerna?

Hur de olika betygsnivåerna karaktäriseras är förstås något som ständigt diskuteras, så något definitivt svar på denna fråga kan vi inte ge. Vad vi däremot kan nämna är hur vi som lärare tänker. Syftet med detta avsnitt är att ge en fingervisning om vad som ungefärligen krävs. Samtidigt kan det som sägs fungera som mål att sträva mot. Ett tips är att också studera Skolverkets mål och betygsriterier ovan.

G-nivån

Denna kunskapsnivå hör samman med kunskapsformerna fakta och förståelse. Faktakunskaper är kunskaper som information där man vet att något förhåller sig på det ena eller andra sättet. Faktakunskaperna har en kvantitativ karaktär och man gör ingen åtskillnad mellan ytkunskap och djupkunskap. Att förstå fakta innebär t.ex. att veta vilka islams grundpelare är och kunna beskriva dem på ett riktigt sätt. Man vet att det är så eller så. Att ha goda faktakunskaper och känna till ett ämnes begrepp och speciella språk är alltid viktigt eftersom de är förståelsens byggstenar.

Att få goda faktakunskaper tillsammans med förståelse är målet med all undervisning. Därför ingår i kraven på G-nivån att individen har en god förståelse av ämnet. Att förstå är att begripa, att uppfatta innebörden i ett fenomen. Man förstår t.ex. innebörden av och meningen med islams grundpelare. T.ex. kan man förstå vad de har för innebörd i en muslims vardagsliv. Förståelse är ett kvalitativt begrepp och kan vara mer eller mindre kvalificerad. På den här nivån ska förståelsen vara grundläggande.

VG-nivån

Vad som tidigare sagts under G-nivån gäller också här med undantag för att förståelsen ska vara mera kvalificerad. Här gäller det att kunna uttrycka sig på ett strukturerat sätt, kunna göra jämförelser och se samband. En god helhetsförståelse är bra att ha, samt att kunna se orsaker och konsekvenser. Att kunna föra ett gott resonemang i vilket man använder sig av sina inhämtade faktakunskaper och sin förståelse karaktäriserar denna nivå. Det innebär bl.a. att man på ett gott sätt drar egna slutsatser och kommer med egna kommentarer.

MVG-nivån

På denna nivå gäller det som sagts under G- och VG- nivåerna med några tillägg. Här gäller att man visar på en kvalificerad förståelse och resonerar på ett logiskt och vetenskapligt sätt. Det innebär bl. a. att man är källkritisk och kan hänvisa till använda källor. Det innebär också att man tar upp för- och nackdelar med olika fenomen.

MVG-nivån karaktäriseras av en betydande grad av egna reflektioner och funderingar. Lärprocessen karaktäriseras av att man kommer in på hittills okänd stigar. En person på MVG-nivån har god förtrogenhet med ämnet vilket kommer till uttryck i en slags ”egendialog” eller dialog med annan person, där nya frågor ställs, besvaras och bedöms. I religionsämnet tillkommer att man intar ett globalt perspektiv på religionsfrågor, tar egen ställning samt visar prov på tolerans, förståelse och respekt för, och insikter i, andras religion, livsåskådning och kultur.

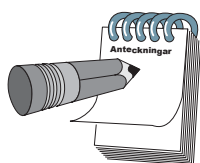
Studieråd – allmänna

- 1 Gör en studieplanering
- 2 Studera aktivt och bearbeta kursmaterialet på ett systematiskt sätt
 - a) börja med en översiktsläsning
 - studera innehållsförteckning (rubrikerna)
 - formulera ditt mål med studierna klart och tydligt
 - titta i sakregister
 - läs lite här och där
 - titta på bilderna
 - fundera på de olika avsnitten
 - b) bearbeta varje kursdel noggrant, s.k. djupläsning. Detaljer är ofta viktiga, men ”plottra” inte bort dig i dem utan försök fånga huvudtankarna!
- 3 Använd penna och gärna ett anteckningsblock!
 - stryk under
 - gör anteckningar i marginalen
 - gör sammanfattningar i boken eller i marginalen

Dessa anteckningar är värdefulla då du repeterar!

- 4 Ha alltid nära till olika sorters referensskällor!
- 5 Gör i ordning en speciell studieplats åt dig, där du håller god ordning! Experimentera gärna så att du får den bästa studiemiljön!

- 6 Tag ansvar för dina studier! Tag hjälp av resurspersoner direkt om du behöver hjälp. Avsätt gärna en speciell tid varje dag för dina studier, och håll dig till den tiden.
- 7 Tag korta pauser! Det är viktigt att din hjärna får ”smälta” det du studerar. Koppla av – fundera – reflektera! Tag gärna en promenad med frisk luft!
- 8 Spara allt du producerar i dina samlingar, för repetition, reflektion och utvärdering!
- 9 Fira att du är så duktig, koncentrerad och effektiv!

Skriv upp dina egna studietekniska knep här:

Studieråd – för religion

Läs med förstånd och urskiljning. Tänk på de stora dragen, på skillnader och likheter mellan livsåskådningarna. Fundera över synen på människan, samhället, naturen och Gud.

Man kan lära sig religion på flera sätt än i en lärobok. Samhället är i sig själv en bra ”lärobok”. Därför vill vi rekommendera att du också studerar religion genom att gärna besöka (förutom det studiebesök som ingår i studieenhet 3) något av de samfund/ kyrkor som finns att tillgå. Även i massmedia som teve, radio och Internet samt på biblioteket kan man hitta värdefull religionsinformation och nya tankar.

Ha alltid nära till referenskällor:

- handböcker, uppslagsböcker och ordböcker i religion
- dina tidigare läroböcker i religion
- historieböcker, som i många fall handlar om religion
- olika kartor, t.ex. över Israel eller Indien, kan man ha god nytta av. Där kan du också se utbredningen av olika religioner. Även historiska kartor.
- bibliotekets böcker och tidskrifter om religion
- religionslänkar på World Wide Web
- familj och vänner

Värt att veta om religion

Kristendomens historia

Den kristna tideräkningen började tillämpas på 500-talet och blev allmänt spridd på 900-talet. Anledningen till att den inte började tidigare var, att Jesu återkomst uppfattades som mycket nära.

7 - 2 f. Kr

Jesu födelse. Den antika tideräkningens brist på exakthet gör att tidpunkten inte går att precisera.

26 - 36 e.Kr

Pontius Pilatus, romersk ståthållare i Judeen. Jesu domare.

(Mark 15:15)

35 - 63 e.Kr

Paulus (Saul), ursprungligen förföljare av de kristna och senare apostel och missionär bland hedningarna, spred genom sina tre missionsresor kristendomen till Cypern, Mindre Asien, Grekland och Makedonien. Fördes som fånge till Rom, och led martyrdöden under kejsar Nero. Predikade det första budskapet om tron. Det är allenast genom tron som vi kommer till Jesus Kristus.

ca 49 e.Kr

Apostlamötet i Jerusalem. Omskärelsen ska bort. Avståndstagande från Judendomen. (Gal 2 och Apg 15)

ca 50 e.Kr

Församlingen i Rom grundas. Två sakrament: Dop och nattvard.

70 e.Kr

Jerusalems förstöring och judarnas förskingring.

ca 95 e.Kr

Förföljelse av kristna under kejsar Domitianus. De kristna kunde inte acceptera kejsarens anspråk på gudomlighet.

180 - 200 e.Kr

Större delen av NT fastställs.

ca 220 e.Kr

Kristendomen sprids i Persien och Arabien.

250 e.Kr

Kejsar Decius förföljelser.

ca 300 e.Kr

Kristendomen blir för första gången statsreligion. Det sker i Armenien.

303 - 311 e.Kr

Diokletianus börjar förföljelser som syftar till att helt krossa den kristna kyrkan. Detta misslyckas och istället skriver Galerius ett toleransedikt som ger kristendomen samma ställning som övriga religioner i imperiet.

325 e.Kr

Kejsar Konstantin sammankallar till ett kyrkomöte i Nicea.

354 – 430 e.Kr

Augustinus, biskop av Hippo betonar starkt skillnaden mellan värdiga och ovärdiga präster. Han beskriver hur vi människor är bundna till arvsynen och att våra liv är predestinerade, förvägsbestämda. Hans tankar finns beskrivna i två verk "Bekännelser" och "Om Gudsstaten". I den sista beskriver han hur den politiska staten bör underordna sig den gudomliga.

380 e.Kr

Kejsar Theodosius gör kristendomen till statsreligion.

480 - ca 547 e.Kr

Benedikt av Nursia grundar klostret i Monte Cassino i Italien 529. Hans omfattande klosterregler blir grundläggande för klosterväsendet i väster. "Bed och arbeta"

553 e.Kr

I Konstantinopel hålls det femte ekumeniska konciliet. Man försöker överbygga de uppkomna spänningarna mellan Rom och Konstantinopel.

787 e.Kr

P.g.a Islams expansion blir det aktuellt att diskutera bildförbudet. I Nicea beslutar man att det är tillåtet att avbilda Kristus och ära bilder av honom och av helgonen.

829 – 830 e.Kr

Ansgar kommer för första gången till Birka.

1054 e.Kr

Definitiv brytning Rom - Konstantinopel.

Efter ett par århundraden av slitningar kulminerar motsättningarna i ömsesidig bannlysning och splittringen är ett faktum. Den Katolska - och den Ortodoxa kyrkan går skilda vägar.

ca 1096 - 1250 e.Kr

Korstågsrörelsen

Under medeltiden tillkommer bikten, konfirmationen, äktenskapet, prästvigningen och sista smörjelsen som sakrament dvs heliga handlingar.

ca 1100 e.Kr

Det första universitetet grundas i Bologna. Skolastik kallas den teori, med vars hjälp man vill harmoniera teologi och filosofi.

1164 e.Kr

Uppsala och Sverige får sin första ärkebiskop.

ca 1220 e.Kr

Tiggarmunkar fransiscaner (gråbröder) och dominikaner (svartbröder) kommer till Norden.

1226-1274 e.Kr

Thomas ab Aquino, medeltidens störste skolastiker.

1248 e.Kr

Vid Skänninge möte beslutas, att prästerna i Sverige ska leva i celibat.

1483-1546 e.Kr

Martin Luther var ursprungligen munk. Som sådan fick han ingen frälsningsvisshet. Först när han förstår, att allt beror av Guds nåd, blir det annorlunda. Det är tron, som är avgörande. (Jmf med Paulus tankar) När Luther spikade upp de 95 teserna den 31 oktober 1517 inleddes reformationen.

Reformationen

Vad predikade då Luther om?

- a) Man kan inte köpa sig förlåtelse- avlatsbrev
- b) Människan blir rättfärdiggjord endast genom tron
- c) Två sakrament: Dop och Nattvard (Ursprunget)
- d) Kyrkan ska inte ha världslig makt
- e) Alla människor står lika nära Gud.
- f) Predikan ska hållas på folkets språk

1600-talet e.Kr

Luthersk ortodoxi

Baptister (John Bunyon: Kristens resa)

Kväkare (Fox)

1700-talet e.Kr

Statskyrka - tolerans, väckelse

Pietism

Metodism

1800-talet e.Kr

Kristendomen som mänsklighetens religion.

Lars Levi Lastadius, nykterhetskämpe och ledare för en väckelserörelse i Norrland. Carl Olof Rosenius grundare av EFS.

1900-talet e.Kr

Ekumenik

Religionsfrihet

Kyrkan och den totalitära staten.

Alternativa rörelser: Jehovas Vittnen, Mormoner och Livets ord

(Diel, Andersson, Vad är religion?)

Internetadresser – tips

Med reservation för ändringar efter att denna studiehandledning har tryckts.

Levande (organisk) helhetssyn

<http://www.reality.org.uk>

Hinduism

<http://www.balaji.org/othrsite.htm>

Temple and hinduism related internet sites

<http://www.hinduunion.com>

180 medlemmar i Jönköping

Buddism

<http://www.dharmanet.org/>

Dharmanet international

<http://www.earthlight.co.nz/hhdl/>

His holiness the Dalai Lama of Tibet

Judendom

<http://www.ijk-s.se/>

Institutet för judisk kultur

<http://jcn18.com>

Judisk tidning och nätverk

http://philo.ucdavis.edu/Courses/RST23_rst23homepage.html

Introduction to judaism

Kristendom

<http://www.patriarchate.org>

Ekumeniska patriarkatet i Konstantinopel

<http://www.catholic.se/stiftet/>

Katolska kyrkan i Sverige

<http://www.vatican.va>

Vatikanen

<http://www.christdesert.org/>

Ökenkloster med sång över nätet

<http://www.svkyrkan.se/>

Svenska kyrkans hemsida

<http://www.frals.se/>

Frälsningsarmén

<http://www.crossnet.se/sfa/>

Svenska frälsningsarmén

<http://www.metodistkyrkan.se/>

Svenska metodistkyrkan

<http://www.pri.pingst.se/pingstinfo.html>

Pingstförsamlingar

<http://www.smf.se/>

Svenska missionsförbundet

Islam

<http://www.islamiska.org/s/>

Islam on line from Europe – på svenska

<http://home.bip.net/isllam/>

Islamiska kulturbiblioteket

<http://www.torget.se/users/w/wissam/>

Koranen på svenska

Samtliga religioner

<http://www.ur.se>

Klicka vidare på innehåll ämnesvis, religioner, världsreligioner i Stockholm - sidan tillhör religionskursen "Gud har 99 namn".

Alternativa rörelser

http://www.library.ualberta.ca/library_html/subjects/religion/newage.html

Länkar till new age, shamanism, bahai

<http://www.livetsord.se/>

Livets ord

<http://www4.tripnet.se/~krishna/>

Hare Krishna i Sverige

<http://www.algonet.se/~ostedt/tm/index.htm>

TM Stockholms meditationscenter

<http://www.nando.net/prof/caribe/voodoo.html>

Voodoo

<http://home6.swipnet.se/~w-64518/>

Föreningen Rädsla Individ

<http://www.evreka.com/c/rel/>

Evreka religionsadresser

Lösningförslag till självtesterna

Självtest 1

- a) profan - världslig, inte kyrklig eller ohelig. Ibland benämning på det vardagliga.
- b) kami - den gudomliga kraften enligt shint, japanernas nationalreligion. Det är en kraft som finns inneboende i alla ting. Ibland kan den kraften koncentreras och manifesterar sig då i t. ex. förfäder, andar och gudar. Främst bland alla kami är solgudinnan Amaterasu som enligt myten har grundat det japanska riket. Ofta inbjuds kami att delta i festivaler, matsuri.
- c) martyr - en person som får lida för sin övertygelse. Inom kristendomen är det en person som får lida för sin tro på Kristus. Detta var särskilt vanligt under kristendomens första tre århundraden då kristna blev straffade för att inte delta i den romerska statskulten eller för att de vägrade att ansluta sig till den romerska krigarmakten.
- d) helgon - en person som levtt ett mycket heligt och kärleksfullt liv. Under medeltiden samlades traditioner om heliga män och kvinnor som fått lida för sin tro, fått uppenbarelser eller på annat sätt vittnat om sin tro. Helgonen anses finnas hos Gud och man kan anropa dem om förbön. Främst bland helgonen anses Jungfru Maria vara. Bland svenska helgon har den Heliga Birgitta blivit kanoniserad, d.v.s. blivit officiellt helgonförklarad av påven.
- e) syndabekännelse - man bekänner sina synder. Inom kristendomen kan det ske genom bikt eller, som infördes i samband med reformationen, genom ett skriftermål i kyrkan, där alla tillsammans bekänner sina synder och genom prästen mottager Guds förlåtelse. Detta är vanligt vid nattvardsgudstjänster.
- f) mantra - en ljudkombination som används som ett redskap vid meditation. Det sägs kunna dra till sig meditationsutövarens uppmärksamhet utan att skapa nya tankar. På så sätt kan meditationsutövaren nå det rena medvetandet. Du kanske har hört Hare Krishna-anhängarnas mantra "Hare Krishna, Hare Rama ...". Inom tantrismen, en gren av hinduismen, finns s.k. bijamantra som är ett slags kodbeteckningar för gudomligheter, en slags ockult språkvetenskap. På så sätt kan mantrats "krim" betyda guden Shiva.

- g) kontemplation - begrundan, försjunkande i betraktelser.
- h) suf - en person som bekänner sig till sufismen, islams mystik. Typiskt för sufismen är betonandet av gudshängivenhet, som kan gå så långt som till likgiltighet för allt yttre; och bruket av dhikr, ”erinran”, en meditationsövning där man upprepar böner och formler. Målet för sufien är att nå en mystisk enhet med Gud, individens uppgående i gudomen.
- i) avatar - indisk term för en guds uppenbarelseform i vår värld. Guden Vishnu anses i hinduismen ha tio avatarer, varav den mest populära är Krishna, en enkel boskapsherde som lever sitt liv bland andra herdar.
- j) ragnarök - ett begrepp i den nordiska mytologin som betyder destruktion, undergång. En sådan skulle enligt mytologin inträffa vid tidens slut då gudarna hade uppfyllt sina syften. Då skulle universum förstöras, jorden sjunka i havet och stjärnorna skulle falla ned. Efter ragnarök fanns det hopp om att en ny himmel och en ny jord skulle uppstå. Kan detta vara en influens från kristendomen?
- k) predestination - förutbestämning om frälsning eller förtäpelse. Enligt Augustinus predestinationslära har Gud utvalt en grupp människor till salighet och gör dem rättfärdiga genom sin nåd.
- l) brahman – den absoluta verkligheten eller ”världssjälen” i hinduismen. Ibland tänkt som Gud, ibland tänkt som en opersonlig kraft som genomsyrar hela universum. Brahmanens natur är andlig, osynlig och obeskrivbar. I Upanishaderna sägs att den som finner sin existens i Brahman slipper de ovälkomna omvandlingarna av födelse och återfödelse.
- m) nirvana - evigt tillstånd av fulländad frid, målet för alla buddhisters strävan. Nirvana är ett sanskritord som betyder utslöcknande men det innebär inte att människan försvinner. Tillståndet nirvana kan inte beskrivas men innebär befrielse från allt lidande.

Självtest 2

- a) ortodox - renlärig. Den ortodoxa kyrkan erkänner inte påvens överhöghet. I stället är det patriarken som styr själständiga kyrkor. Den ortodoxa kyrkan lägger tonvikt på gudstjänstfirandet, sakramenten och bönen, och har en ”ålderdomlig” prägel. Prästerna ska bära skägg och ha långt hår.

- b) katolsk - allmänlig, allomfattande. Påven är en symbol för den katolska kyrkans enhet. I katolicismen betonas alla kristnas lika värde och gemensamma ansvar.
- c) sakrament - en helig handling som innebär att gudomlig nåd förmedlas till människorna. I lutherska kyrkan dop och nattvard. I katolska och ortodoxa kyrkorna även konfirmation, bot, sista smörjelse, prästvigning och vigsel. Inom hinduismen finns också sakrament där avgörande moment i människans liv helgas. Exempel är namngivning, barnets namn ska viskas i dess öra på tolfte dagen, vigsel och vällfärd till Ganges.
- d) kättare - person som avviker från kyrkans lära. Vanligen kallades grupper som var emot den katolska kyrkan på medeltiden, t. ex. katarer, för kättare. Dessa hade ofta gnostiska tankar.
- e) pietism - av latinets pietas, ”fromhet”. Den pietistiska rörelsen uppstod under 1700-talet i Sverige, och innebar att någon för första gången vågade trotsa påbudet om enheten i religionen. Pietismen betonade omvändelse (”nyfödelse”), puritansk moral och lekmanaledda möten. På så sätt var pietismen en föregångare till frikyrkligheten. Pietisterna, som också kallades för ”läsare”, samlades ofta i hemmen och läste ur Bibeln. Detta gillade varken staten eller kyrkan som införde religionsstadgan ”konventikelplakatet” år 1726. Genom detta förbjöds alla religiösa privat-sammankomster som inte kunde räknas som husandakt.
- f) sunna - sed i islam. Ofta betyder sunna det föredöme eller prejudikat som Muhammed har lämnat i något avseende. Ett exempel är Muhammeds vällfärd till Mecka år 632 inklusive riter. Denna vällfärd har blivit den normerande seden (sunna) för hur en vällfärd ska utföras. Källan till Muhammeds sunna är haditherna, traditionerna som berättar om profetens handlande i olika situationer. Där Koranen tiger bestämmer sunna så som den kan beläggas genom haditherna.
- g) imam – böneledare i islam. Det kan också betyda lärofader, skolbildande teolog. I shiitisk islam är imam beteckningen på den ofelbara religiösa auktoriteten bland Alis ättlingar (”de tolv imamerna” eller Tolvsekten).
- h) sharia - i islam är sharia den gudomliga Lagen där Gud är instiftaren (inte parlamentet). Reglerna kommer från Koranen och traditionerna om Muhammed. De gäller allt från familjerätt och arvsrätt till regler för klädsel och etikett. I begreppet sharia innefattas allt, även sådant som västerlänningar brukar räkna som privata angelägenheter. De lärde som arbetar med sharia heter ulama. Ett utlåtande

från någon lärd i ulama kallas fatwa. Där förklaras vilket handlande som är islamiskt.

- i) dao (tao) - väg. Den ses delvis som naturlagen och delvis som den yttersta orsaken, ”alltings moder”. Daos övre sida karaktäriseras av substans, natur, som finns bortom vår föreställningsvärld och kan bara förstås intuitivt. Daos undre sida karaktäriseras av dess inblandning i sinnevärlden, det som kan bli föremål för mänsklig utforskning. Denna tudelning symboliseras av Yang och Yin som med Dao formar en treenighet som bildar himmel och jord. Himlen är manlig och jorden kvinnlig. Yin och Yang i samarbete skapar årstiderna och den organiska världen.

Självtest 3

- a) dualism – åskådning som räknar med två motsatta principer t.ex. ande och materia eller kropp och själ. Det kan också betyda en tudelning av något som också kan anses helt, t.ex. uppdelningen av Gud och Guds värld, skapelsen.
- b) syndafallet - en berättelse i första mosebok om hur mänskligheten, symboliserad av Adam och Eva, genom att äta av frukten av kunskapens träd, blir ”världsliga” och frångår gemenskapen med Gud. Därigenom förvandlades den sköna tillvaron i paradiset till ett hårdare och mera strävsamt liv.
- c) reformerta - protestantisk rörelse som bygger på Calvins lära. De reformerta levde ofta strängt, enkelt och sparsamt. De trodde att Gud i förväg bestämt vilka som kommer till himlen (predestinationslära).
- d) ekosofi – rörelse som menar att människans handlande måste bygga på en ekologisk grundval för att hennes plats i ekosystemet inte ska äventyras eller jorden gå under. Helhet och balans betonas.
- e) atman – sanskritord för jaget, det medvetna sinnet. Atman är i hinduismen ett med brahman, av samma substans. Atman försvinner inte vid döden utan består och reinkarneras, d.v.s. får en ny kropp.
- f) instrumentellt värde – värdet beror på hur bra företeelsen är för ett visst syfte. T. ex. en gaffel har högt instrumentellt värde när man äter köttbullar, men lågt instrumentellt värde vid soppätning.
- g) egenvärde - värde i sig självt. T.ex. kan romanläsande sägas ha ett egenvärde.

- h) agnostiker - person som förnekar att kunskaper om tillvarons yttersta orsak är möjlig.
- i) paranormal - övernaturlig, utöver det normala. Någon har sagt att om det övernaturliga finns så är det i så fall naturligt.

